

Innspill til statsbudsjettet 2027 fra Norske Dansekunstnere

Til: Kunnskapsdepartementet

05.02.2026

Norske dansekunstnere leverer her sine innspill til kunnskapsdepartementets arbeid med statsbudsjettet 2027.

Dokumentet oppsummerer forbundets hovedprioriteringer for et levedyktig liv i dansen i en bærekraftig og vital dansebransje, og redegjør med forslag til konkrete tiltak.

Norske Dansekunstnere er interesseorganisasjon for dans, fagforbundet for alle som jobber pedagogisk og kunstnerisk med dans eller i tilknytning til dette og en vederlagsforvalter for dansekunstnere. Vi organiserer om lag 900 som jobber innen dans, som dansere, koreografer og pedagoger, produsenter, skoledrivere og ledere. Vårt formål omfatter all dansekunst i Norge, på tvers av tradisjoner, sjangere og stilarter. Forbundet arbeider aktivt for å fremme og ivareta dansens plass i samfunnet og dansekunstnernes kunstneriske, faglige, økonomiske rettigheter.

Med vennlig hilsen

Live Rosenvinge
Forbundsleder

Guro Rimeslått
Nestleder

Hovedprioriteringer

Norske Dansekunstnere har to hovedgrep vi ber om at regjeringen ivaretar i sitt budsjett for 2027. Grepene er rettet mot et mål om å gi dansen en mer robust økonomisk virkelighet og for å oppfylle de overordnede kulturpolitiske målene om å bedre maktbalansen i kunstnerøkonomien og øke tilgjengeligheten til mangfoldig kunst av høy kvalitet.

De fleste tiltakene, som vi ber om, ligger til kulturdepartementet. To tiltak ligger i Kunnskapsdepartementets ansvar. Disse er som følger:

Grep for en bærekraftig og vital dansebransje

At virkemiddelapparatet rundt produksjon, visning og undervisning av dans sees i en helhet slik at en større andel av befolkningen får et forhold til og mulighet til å delta i dans, det eksisterer et helhetlig læringsløp fra amatør til profesjonell og at produksjonene det profesjonelle feltet bidrar med får tilstrekkelige produksjonsforhold og den enkelte produksjon får et lengre liv med visninger. Dette grepet fordrer for kunnskapsdepartementet at man:

- Fremmer gode læringsmiljøer for dans, slik at alle i et større mangfold, får lik mulighet til å delta i dans og finne veien videre til et eventuelt profesjonelt virke.

Grep for et stadig med levedyktig liv i dansen

At det igangsettes en kunstnerøkonomireform der dansekunstnere særlige utsatte levekår forbedres - her under danseforskere, dansepedagoger og ansatte i kunnskapsbedrifter for dans. Videre at kompetanse tilføres og bevares og videreformidles gjennom kunstnere som har mulighet til et langt liv i dansen. Vi ber om grep som bidrar til at kunstformen får et mangfold av stemmer, og kunstnernes sosiale rettigheter ivaretas gjennom midler fra fellesskapet og gjennom stadig mer robuste og vitale arbeidsgivere. Dette grepet fordrer for kunnskapsdepartementet at man:

- Bedre lønnsvilkår, arbeidsmuligheter og sosiale rettigheter

Foto: Tale Hendnes/ Dansens Hus - YKS ungdomskompani - Dansekonferansen 2026

Grep for en bærekraftig og vital dansebransje

Status i dag

Fritid Dans er en kunstform som bidrar sterkt i et folkehelseperspektiv for barn og unge, fysisk, sosialt og dannelse. Med en profesjonell kunstnerskare, generert gjennom et bredde tilbud innen danse, bidrar dans i likhet med hele kunstfeltet, til demokrati, nytenking og en avgjørende fri stemme. Lik mulighet til å uttrykke, skape og dele gjennom kunstformen er derfor essensielt både for folkehelse og for å sikre bred representasjon blant fremtidens dansekunstnere.

Tilgang til kunstformen gjennom en skole og fritid med danseundervisning av høy kvalitet og et videre helhetlig løp fra barn til profesjonell for de som ønsker det, er avgjørende for en kvalitativ sterk rekruttering av dansekunstnere til yrkeslivet som utøvere, skapere og pedagoger i dansekunsten. Som igjen bidrar til neste generasjons dansekunstnere.

Et viktig grep for å sikre lik tilgang til å uttrykke seg gjennom kunstformene er gjennom de kommunale kulturskolene. Dette er et tilbud som har vist sin kvalitet og rolle gjennom over 20 år med dans på fagplanene. I møte med trangere kommuneøkonomi har flere kulturskoler imidlertid måtte kutte ned på tilbud, antall ansatte og dermed også en sterk svekking av tilbudet til barn og unge.

Dans undervises i dag både i kommunale kulturskoler og i private danseskoler. Av rent praktiske årsaker er det mange som er organisert som virksomheter, men arbeidet er i brunn og grunn tuftet på stor grad av frivillighet og innsats fra ledere, foreldre og ansatte. Å drive privat danseskole er ikke en lukrativ virksomhet. Betalingsviljen til foreldre er svært begrenset samtidig som formålet til skolene er å nå alle, ikke de få. Den økonomiske situasjonen til danseskolene er såpass under press at rimelig lønn til dansepedagogene er utfordret. Dette på tross av et sterkt ønske om å imøtekomme veilende avtaler om lønn med forbundet.

Med kulturskoler som svekkes og private danseskoler som strever med overlevelse har vi en situasjon som ikke til elevenes beste eller til det beste for å sikre lik tilgang til kunstformen. Det finnes en modell som motvirker dette.

I musikkfeltet er det et etablert samarbeid mellom kulturskoler og frivillig/privat sektor som sammen bidrar til at store deler av barn og unge har mulighet til å delta i et korps, kor eller orkester, et talenttilbud eller et inkluderingstilbud av god kvalitet. Dette bidrar til bredde, rekruttering og at man får en synergi mellom offentlige midler, og frivillige og private aktører som gir positive økonomiske og formålstjenlige effekter. Videre bidrar dette samarbeidet til at profesjonelle musikkpedagoger har mulighet til rettmessige ansettelsesforhold i kulturskolen.

Foto: Tale Hendnes/Dansens Hus Tone Kittelsen danseambassadør/Dansens dager 2026

Et samarbeid mellom offentlige kulturtilbud og frivillighet eller private organisasjoner er ikke satt i system på lik måte innen danseundervisning og vi mener at dette er en tapt mulighet til å styrke både tilgangen til dans, kulturskolenes forankring lokalt og bygge opp stabilitet rundt private ildsjeler og sentrale aktører.

Situasjonen er ikke til elevenes beste eller til det beste for å sikre lik tilgang til kunstformen. Vi ber om at det gis økt tilskudd til kulturskoler, øremerket utvikling av gode modeller for samarbeid mellom kulturskoler og private/frivillige danseskoler. Kun da får vi en solid grunnmur av dans i hele landet.

Grunnskole: Et annet viktig grep ligger i grunnskolens læreplaner. Som forbund er vi glade for at Stortingsmelding 34 (2024-2025) anbefaler at man i større grad legger til rette for aktiv og praktisk skolehverdag. Dette åpner opp for at dans igjen inngår også som en del av hverdagen til alle barn og unge, noe som tidligere reformer har svekket. Skolen har en sterk rolle som tilrettelegger for kjennskap til kunstformene og ikke minst kunnskap om, ferdigheter innen og forståelse av verdien av kunsthagene. Denne kompetansen kommer til å ha stor betydning for framtidens borgere, deres livsmestring og evne til å stå i og bidra til verdiskapning i et arbeidsliv. Regjeringen foreslår å bevilge 210 millioner kroner for å følge opp tiltakene i stortingsmeldingen med mål om *“betre læring, motivasjon og trivsel”* (Stortings meld 34). Samtidig vil regjeringen videreføre satsing på utstyr og lokaler og ikke minst påpekes det at *“lærarar med god kompetanse er det aller viktigaste for motivasjonen og læringa til elevane”* (St. Meld 34).

Vi verdsetter satsing på lokaler og utstyr da dette går noe av veien for å sikre lik tilgang på skole uavhengig av funksjonsvariasjoner. Likefullt støtter vi en praktisk og mer aktiv skole. Vi stiller oss imidlertid kritiske til om “lærer med god kompetanse” er ivarettatt når det både er lovlig og vanlig at lærere i de praktiske og estetiske fagene på trinn 1 til 7 ikke har utdanning i disse fagene. Med dans nevnt 20 ganger i fagfornyelsen er det viktig å sikre kvalitet i denne undervisningen.

Vi setter pris på satsningsområdene som tangerer dans i utdanningssektoren. Herunder:

- En mer praktisk og variert skole (Stortingsmelding 34 (2023-2024))
- Opprettelse av et nasjonalt fagskoleråd for kunsthag der vi har æren av å oppnevne ett medlem.

Behovet for fysisk kompetanse, kreativ læring, og en mer praktisk og variert skole bringer oss til et forslag der vi mener vi er i tråd med behov både fra idrett og kultur, samt i tråd med regjeringens Stortingsmelding 34:

Vi ber om at det igangsettes et arbeid for å innføres en **sjette grunnleggende kompetanse i grunnskolen: fysisk kompetanse**

I dag skal skolen resultere i ferdighetene lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter. Vi mener at framtidens bærekraftige samfunn må bestå av personer som har grunnleggende fysiske ferdigheter og opplever og anerkjenner seg selv og sine medmennesker som levende skapninger med kropp, tanke, følelse og vilje. Vi mener at det mangler et grunnleggende kompetansemål som rommer fysisk, estetisk og praktisk læring. Et slikt grunnleggende kompetansemål vil sikre at man i årene fremover har en læringsarena i skolen og som ikke kun verdsetter intellektuelle ferdigheter, men sikrer et helhetlig menneske og dets evner og veier inn til kunnskap via både kropp og intellekt.

Universitet og høgskolesektoren Med endringer i finansieringen av universiteter og utdanning er ett mål å forenkle tildelingene til utdanningssektoren og man går fra seks til tre finansieringskategorier. Endringen skulle ikke i seg selv endre bevilgningen til institusjonene for små sårbare fag. Det ser vi imidlertid at ikke har vært realiteten i det Akademi for Scenekunst ble lagt ned som resultat og

Høgskolen Kristianas relativt nye oppkjøp av Norges Dansehøgskole skal gjennomgå nok en revisjon for å kutte i kostnader og har stoppet opptaket av elever høsten 2026.

Nye studieplasser innen dansekunst vil heretter bli finansiert med et mye lavere beløp enn med tidligere beregningsmodell. For musikkfeltet, som er i samme situasjon, vil en gjennomsnittlig plass på NMH bli grunnfinansiert med ca. 93 000kr, i stedet for dagens sats på ca. 206 000kr (Creo 2024). Kunstfagene kan vanskelig effektiviseres, da pensum ligger i praksisene, i produksjonene og i kroppene. For utdanningsinstitusjonene med dans som fag går slike kutt direkte ut over omfanget av plasser og/eller kvaliteten på undervisningen. Vi har fått informasjon fra våre medlemmer innen denne sektoren at det allerede ser ut til å prege omfanget av undervisning for fremtidens danseelever, tilgangen på lærere innen større sjangermangfold og usikkerhet i institusjonens fremtidige kapasitet til å undervise i dansefagene.

Norske dansekunstnere mener det er vesentlig for representasjonene i kunstfeltene at utdanningen innen dans innvilges med midler tilsvarende et høyere finansieringsstrinn i den nye modellen.

Videre er det vesentlig at ikke kunstutdanning overlates til de private. En underfinansiering av utdanningene innen dans kan på sikt bidra til en nedgang i offentlige utdanningsinstitusjoner innen dans og svekke kunstformens relevans på sikt og i verste fall dens eksistens. Det er heller ikke anbefalt å belage seg på utdanninger i utlandet for ivaretagelse av kunstformen. En slik dreining er også imot kulturpolitiske satsinger. Kunsthøgskolen i Oslo er eneste institusjon med høyere utdanning innen klassisk ballett for eksempel. Dette er et utdanningsområde som ikke umiddelbart kan forvaltes på private premisser og det er en kulturpolitisk viktig sak at ballettutdanning skal være tilgjengelig i Norge, jf. satsingen på Den norske opera og nasjonalballett som statlig institusjon.

Musikk, dans, drama linjer. Vi står i disse dager på trappene av en revisjon av videregående skole. I denne prosessen er vi bekymret for ivaretagelsen av kvaliteten i danselinjene. Vi følger prosessen tett og forsøker å bidra til de overordnede behovene for en revisjon. I dette arbeidet er vi bekymret og ber kunnskapsdepartementet se på hvordan en revisjon kan gjøres uten at fag som beviselig fungerer i form av gode resultater på undersøkelser om gjennomføring, faglig nivå og psykososialt miljø svekkes. En utdanning av det faglige fokuset som gis ved en danslinje, tilgangen på mengdetrening for å utvikle sterke utøvere, kombinert med dannelsesaspektet ved et slikt fokus er svært uheldig at svekkes i en eventuell reform. Som beskrevet i avsnittet om høyere utdanning er dans avhengig av ferdighetstrening og produksjonstrening. Som beskrevet i avsnittet om fritid er demokratiet vårt og inkludering avhengig av et helhetlig læringsløp fra bredde til spiss for talentutvikling, eller fra vugge til grav med et utdanningsløp av kvalitet for alle som skal ha dans som et uttrykkskanal gjennom livet. forskjellige valgmuligheter for den enkelte elev. Det er et fag som gjennom sin egenart har uendelig med utviklingsegenskaper for mennesket. Dette ber vi om at kunnskapsdepartementet ivaretar MDD linjenes gode funksjoner gjennom å sikre danselinjer på videregående skole i tråd med fagets behov. Vi viser til Dr. Lovatts forskning på dans som læringsvei og sosialt verktøy.
<https://danseinfo.no/nyheter/kroppene-motes-forst-sa-folger-tankene-dans-er-ofte-den-korteste-bro-en-mellom-mennesker/>

Følgende grep er myntet på å sikre best mulig ivaretagelse av det positive og forebygge de negative sidene ved bildet beskrevet over.

- **Gi gode læringsmiljøer for dans sikkerhet og utviklingsmuligheter, slik at alle får lik anledning til å delta i dans og finne veien videre til et eventuelt profesjonelt virke.**

Utrede muligheter for systematisk samarbeid mellom danseskoler og kulturskoler for å sikre tilgang til dans for elever i hele landet. Utredningen skal ha som mål å sikre god kvalitet og lik tilgang til danseundervisning i hele landet og undersøke hvordan dette kan gjøres i samarbeid mellom offentlige og frivillige/private aktører.

Innføre kompetansekrav for å undervise i de estetiske fagene på samme nivå som for andre fag, dvs minimum 60 studiepoeng på ungdomstrinnet og minimum 30 studiepoeng på trinnene 1 til 7.

Start arbeidet med å innføre en 6. grunnleggende kompetanse: Fysisk kompetanse. Videre at dette arbeidet settes i lys av fagplaner og læringsmetoder i alle fag på lik linje med de 5 eksisterende grunnleggende kompetansene.

Bidra til bevaring av danselinjene. En presset fylkesøkonomi har vist sårbarheten i utdanningsinstitusjonene våre. Musikk, dans, drama linjer har vært svært utsatt. Med nød og neppe har et samlet påvirkerapparat og politisk ledelse klart å sikre danselinjer. Nå er en revisjon av videregående skole i gang og vi ber om at dette unike og godt etablerte systemet for videre utvikling av danseelever mot profesjonell karriere ivaretas fremover i møte med denne revisjonen og en presset fylkesøkonomi i fremtidige år.

Legg til rette for en annen kategorisering av dansefagene i høyskolesektoren, tilsvarende øverste nivå. For slik å sikre utdanning og forskning på kunst- og designfeltet, til beste for kunst- og designfeltet som helhet.

Ivareta eksisterende tilskudd til Universitetet i Sør-Aust Norge og øremerke deler av det til stimuleringsmidler for rekruttering til folkedans. Folkedans har ikke et helhetlig løp i grunnskole og videregående skole. Grunnen til svake søkertall ligger ikke i manglende interesse men i en strukturell oppbygning av læringsløpet og en manglende kjennskap til at man kan leve av et yrke som folkedanser

Styrk praktisk pedagogisk utdanning, øremerket dans, slik at det blir nødvendige rammer for dansepedagogisk utdanning i Norge. Vi har sammen med flere organisasjoner sendt et brev til dere i 2025 om situasjonen for dansepedagogers utdanning. Vi har sett en reduksjon i utdannede dansepedagoger de siste 10 årene. Dette er utfordrende for kulturskoler og private danseskoler å finne tilstrekkelig med dansekunstnere med pedagogisk utdanning. Faget krever spisset pedagogisk kompetanse om didaktikken innen faget dans og dets behov for undervisning i tråd med fagets egenart og prestasjonsutvikling hos elevene.

Grep for et stadig med levedyktig liv i dansen

Status i dag

Regjeringen har som mål «å styrkje kunstnarøkonomien og leggje til rette for at kunstnarar og kulturarbeiderar får betre rettar og arbeidsmoglegheiter» i følge Hurdalsplattformen.

Etter innføringen av reform 94 og Musikk Dans Drama linjer, samt omleggingen av kulturskoler til å favne også dans fra 1989 har vi nå den første generasjonen av fulltidspedagoger i dans ved disse linjene, som nærmer seg 50 og 60 årene. Vi får stadig flere henvendelser fra pedagoger som har fysiske utfordringer etter et langt virke, men som har behov for tilpasning fra sin arbeidsgiver. Dette er det beskjedne muligheter for innen videregående skoles stramme rammer.

- **Bedre lønnsvilkår, arbeidsmuligheter og sosiale rettigheter**

Innfør redusert leseplikt for dansepedagoger over en viss alder. Vi har tidligere spilt inn at man må se på særalder for pensjon for dansepedagoger på lik linje med andre belastende yrker. I pensjonsreformen ser vi at slike aldersgrenser tas bort. Vi ber derfor om at regjeringen legger til rette for at dansepedagoger kan få redusert leseplikt etter fylte 55 og at eventuelle kostnader ved dette tilføres skolesektorene. Vi ber om at man ser på ordninger som eksisterer ved RUD vgs eller andre videregående skoler for inspirasjon. Vi ønsker dialog om utvikling av dette og stiller tilgjengelig våre ressursgrupper for pedagoggrupper og skoledrivergruppen inviteres til dialog om hvilke grep som kunne være hensiktsmessig. I dette arbeidet er vi også tilgjengelig i form av vårt samarbeid med CREO og dobbeltmedlemskap blant våre medlemmer innen pedagogikk på kryss av våre to forbund.

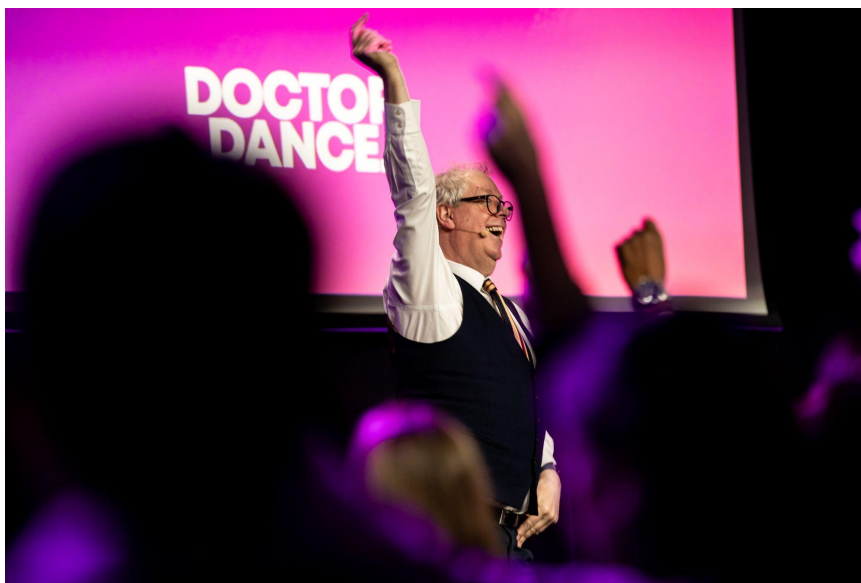

FOTO: Sigrun D Johnsen/Danseinformasjonen. Dr Peter Lovat foredrag om effekten av dans i utdanning og helse 2026